

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 28

Заснований в 1996 році

Рівне – 2004

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 28. — Рівне: РДГУ, 2004. — 132 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янциур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний університет „Рівненський економіко-гуманітарний інститут” ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мігюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – кандидат психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут удосконалення вчителів);

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №9 від 30.04.2004 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 07 — 9.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2004

трудового навчання. Тому кожний викладач створює свою методику, спираючись на власний емпіричний досвід.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баранова Л.А., Панкевич А.П. Основы черчения: Учеб. для техникумов. – М.: Высш. шк., 1978. – 287 с.
2. Вышнепольский И.С. Техническое черчение: Учебник для СПТУ. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Высш. шк., 1988. – 223 с.
3. Зинин Б.С., Ройтенберг Б.Н. Сборник задач по допускам и техническим измерениям: Учеб. пособие для сред. проф.-техн. училищ. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высш. школа, 1983. – 111 с., ил.
4. Кузьмина И.А., Хомутова А.И. Задачник по основам черчения: Учебное пособие для немашиностроительных техникумов – М.: Машиностроение, 1985. – 128 с., ил.
5. Методика факультативных занятий по черчению в школе: Пособие для учителя / Под ред. В.Н. Виноградова. – М.: Просвещение, 1979. – 176 с.
6. Миронова Р.С., Мионов Б.Г. Сборник заданий по черчению: Учеб. пособие для немашиностр. спец. техникумов. – М.: Высш. шк., 1984. – 264 с., ил.
7. Михайловський В. М. Технічне креслення: Навч. пос. для середньої школи. – К.: Рад. шк., 1972. – 167 с.
8. Новичихина Л.И. Техническое черчение: Справ. пособие. – Мн.: Высш. шк., 1983. – 222 с.
9. Новичихина Л.И. Сборник заданий по техническому черчению – Минск: Высшая школа, 1979. – 550 с.
10. Розов С.В. Сборник заданий по черчению: Учеб. пособие для учащихся немашиностроительных специальностей техникумов, – М.: Машиностроение, 1988. – 336 с.
11. Сидоренко В.К. Технічне креслення: Пробний підручник для учнів професійно-технічних навчальних закладів. – Львів: Оріяна-Нова, 2000. – 497 с.
12. Сидоренко В.К. Креслення: Підруч. для учтв загальноосвіт. навч.-вихов. закл. – К.: Арка, 2002. – 224 с., іл.
13. Черчение: Учеб. для сред. общеобразоват. шк. / А.Д.Ботвинников, В.Н.Виноградов, И.С.Вышнепольский, И.С.Дембинский; Под ред. В.Н.Виноградова. – 6-е изд. – М.: Просвещение, 1987. – 224 с.
14. Черчение: Сборник задач / АМ. Хаскин, К.А. Цицюра. – К.: Вища шк., 1984. – 255 с.
15. Шарикян Ю.Э. Методика преподавания курса "Машиностроительное черчение". – М.: Высш. шк., 1990. – 127 с.

***Резюме.** В статье рассматривается проблема методического обеспечения курса черчения в учебных заведениях Украины. Анализируются существующие учебные, методические и справочные пособия по черчению для учеников общеобразовательных школ, студентов средних специальных и высших учебных заведений. Показано, что учитывая специфику преподавания курса черчения в школе и его методическое обеспечение, учебные заведения требуют новой методики его преподавания.*

***Summary.** The problems of methodical provision of the cours training of the drawing stady in educational establishments in Ukraine are considered in the article. Educational, methodical and informational helpers from the drawing stady for pupils and students of special and higher educational establishments are analised in it. It showed that taking into account specific of the cours training of the drawing stady at school and recent state of methodical provisions, educational establishments needs a new methodic of training.*

Одержано редакцією 21.01.2004.

УДК: 371.382:741 Ю. В. КИРИЛЬЧУК

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ІГОР У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ КРЕСЛЕННЯ

***Резюме.** Одним із шляхів вдосконалення графічної підготовки учнів загальноосвітньої школи є підвищення рівня професійної підготовки майбутніх вчителів креслення у вищих навчальних закладах. Така підготовка буде ефективною при застосуванні на заняттях з методики вивчення креслення дидактичних ігор.*

***Ключові слова:** графічна підготовка, педагогічні ігри, рольові ігри, дидактичні умови.*

З історії розвитку соціально-економічних систем видно, що основою життя суспільства виступає сфера матеріального виробництва, яка в силу своєї ролі є детермінантною в розвитку та функціонуванні всіх сфер суспільно-економічного ладу. Звідси і система народної освіти, яка є основою трудової підготовки молоді, залежить від стану матеріального виробництва. Але з іншого боку, шкільна освіта, яка постійно вдосконалюється і змінюється в результаті дії на неї прогресивних процесів у суспільстві, бере участь в оновленні соціально-економічних умов шляхом безпосередньої підготовки молоді до праці. Таким чином вона готує головні виробничі сили суспільства. У нових умовах ефективність трудової діяльності працівників, а також їх готовність до зміни її змісту ще більшою мірою залежить від рівня загальної та спеціальної

підготовки. А це значною мірою залежить від вчительських кадрів, їх підготовки і кваліфікації. У наш час вчитель бере безпосередню участь у відтворенні головної виробничої сили суспільства – сучасного робітника. Від об'єму і якості праці вчителя значною мірою залежить трудовий потенціал країни. Це стосується і вчителя креслення, адже графічна підготовка у середній загальноосвітній школі є важливою складовою частиною політехнічної освіти учнів. Їй належить чільне місце у формуванні особистості школяра. У процесі графічної підготовки у школі в учнів закладаються основи для наступного вивчення креслення як загальнотехнічного предмету у професійних навчальних закладах.

Проте, незважаючи на свою важливість, стан графічної підготовки школярів не можна вважати задовільним. Про це свідчить багаторічний кількісний і якісний аналіз рівня знань і умінь випускників шкіл з основних питань курсу креслення. Учні погано володіють креслярською термінологією, прийомами виконання основних графічних побудов на кресленнях, у них відсутні знання та вміння необхідні для читання креслень, нерозвинута просторова уява. На ці та інші недоліки вказують у своїх дослідженнях Сидоренко В.К., Гриценко Л.О., Щетина Н.П. та інші.

Такий стан справ можна пояснити багатьма причинами. Але однією з них є недостатній рівень професійної підготовки майбутніх вчителів креслення.

Аналіз існуючої практики методичної підготовки вчителів до навчання учнів кресленню дозволив виділити такі недоліки у знаннях і вміннях майбутніх спеціалістів:

- студенти не вміють передбачати типові помилки у знаннях і вміннях учнів;
- у них відсутній досвід спілкування з учнями;
- вони недостатньо володіють прийомами розумової діяльності (навичками аналізувати й узагальнювати отриману інформацію, робити власні висновки, вести дискусію, логічно мислити);
- у них недостатній запас практичних умінь з організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках креслення та раціонального добору необхідних для цього засобів, методів, прийомів навчання.

У цьому зв'язку виникає проблема пошуку ефективних шляхів вдосконалення підготовки майбутніх вчителів креслення з метою компенсування у них практичного досвіду.

Одним з таких засобів є гра. Дидактичні ігри як засіб навчання і розвитку описані у працях Я.А. Коменського, Ж.Ж. Руссо, І.І. Пестелюці, К.Д. Ушинського, В.А. Сухомлинського, С.Л. Рубінштейна, П.С. Виготського, А.Н. Леонтьєва, Д.К. Ельконіна та інших.

Знаючи педагогічну цінність гри у навчальному процесі учнівської молоді, ми передбачили: спроектовані з врахуванням соціального прогресу і передового педагогічного досвіду, вони можуть бути одним із ефективних засобів підготовки студентів до навчання учнів кресленню у загальноосвітній школі.

Мета дослідження – виявити ефективність колективних педагогічних ігор у підготовці студентів до проведення уроків креслення у загальноосвітніх навчальних закладах.

Об'єктом дослідження є підготовка студентів до проведення уроків креслення.

Предметом дослідження визначені зміст, форми і методи проведення педагогічних ігор зі студентами педагогічного вузу на заняттях з методики вивчення креслення.

У процесі підготовки майбутніх вчителів креслення можна виділити декілька видів педагогічних ігор:

- дидактичні ігри – диспути;
- ділові ігри з практичного відпрацювання професійних умінь;
- рольові ігри, що поєднують теоретичну і практичну сторону формування умінь та навичок.

При проведенні ігор визначимо такі дидактичні умови їх використання:

- добровільність; розподіл ролей з врахуванням індивідуальних здібностей; стимулювання ігрової самодіяльності; вільний, творчий стиль спілкування; безпосереднє педагогічне керівництво;
- глибоке знання викладачем-керівником гри процесів, вибраних для імітації, а також вміння надати можливість студентам у процесі гри проявити, показати себе, створити творчу атмосферу;
- авторитет керівника гри і довіру студентів, вміння аргументовано будувати докази, використовуючи життєві факти, не руйнуючи гру невмілим коректуванням.

Кожне заняття із застосування складових ігрових ситуацій складалось із трьох основних етапів:

- 1) підготовчий етап;
- 2) програвання педагогічних ситуацій;
- 3) аналіз результатів дій студентів.

Теми уроків студентам видавались завчасно. Попередня підготовка включала в себе читання методичної і навчальної літератури, складання плану-конспекту уроку чи його фрагменту, ознайомлення зі структурою та змістом гри.

Дидактичні ігри-диспути можуть проводитись у теоретичному варіанті. Специфікою їх теоретичного варіанту у процесі вивчення методики викладання креслення є орієнтація здебільшого на формування первісних професійних умінь студентів на теоретичній базі. В результаті таких ігор кожен студент осмислює теоретичні основи професійних навичок, які в нього ще мають бути сформовані, навчається об'єктивно оцінювати правільність виконання професійних дій іншими студентами, їх вміння передбачати свої дії на основі теоретичного обґрунтування.

Наведемо приклад такої гри-диспуту при проведенні лабораторної роботи “Методика проведення етапу уроку креслення (виклад нового матеріалу)”.

Обладнання для гри: 1) натуральна наочність, яку можна використовувати на даному уроці; 2) схематична наочність (таблиці, плакати).

Ролі, які виконуватимуть студенти групи:

- 1) обліковці, що враховують якісні відповіді за заданими критеріями: правильність вибору рішення і обґрунтованість його;
- 2) судді, що виводять оцінку за матеріалами обліковців;
- 3) арбітром спочатку є викладач, а пізніше, коли для учнів гра стане звичною, можуть бути два найкомпетентніші студенти (у випадку, коли судді і арбітри не зможуть дійти згоди, педагог допоможе виявити хто правий);
- 4) решта студентів – безпосередні учасники гри (найкраще їх розділити на дві рівні підгрупи - тоді гра буде проводитись у вигляді естафети).

По черзі виходить один із студентів підгрупи. Розглянемо їх дії на конкретному прикладі.

Перший учень повідомляє тему, мету і послідовність викладу навчального матеріалу, а також обґрунтовує доцільність та умови використання тієї чи іншої наочності при цьому.

Учні конкуруючої (протилежної) групи можуть ставити будь-які запитання з практики або теоретичного обґрунтування даних дій. Забороняється форма запитання: “Чому у нього помилка?...” (ще невідомо чи це помилка). Доцільно ставити запитання у формі: “Чому ти запропонував так?” Якщо студенту важко відповісти або обґрунтувати своє рішення, йому можуть допомагати товариші з його підгрупи.

Після нього виходить студент протилежної підгрупи і обґрунтовує свій варіант використання методів і прийомів навчання на даному етапі уроку, а також форм організації навчальної діяльності учнів при цьому стосовно визначених цілей. І так до кінця розбору даного питання.

Ведучий гри – викладач, або ж кращий студент під наглядом викладача.

Арбітри слідкують за виконанням правил гри. Обліковці записують правильність чи помилковість (або відсутність) відповідей. Судді оцінюють всю діяльність майбутнього вчителя креслення, який відповідає, і окремо враховують відповіді товаришів з підгрупи, які йому допомагали. Все це підсумовується і оцінюється в кінці заняття.

У кінці гри підводиться підсумок.

Ділові ігри з практичного відпрацювання професійних умінь відрізняються від попередніх тим, що критеріями сформованості умінь є якість “швидкість” і “згорнута у підсвідомість” обґрунтованість виконання їх.

Тому змінюється і структура гри, і ролі, і сам хід її. Крім того, можливе повне виконання всіх дій одним студентом, а отже, багаторазове повторення їх протягом гри (тому що елемент свідомого або творчого підходу згортається у підсвідомість).

Такі ігри передбачено організувати на першому етапі проведення пробних уроків з креслення. Тут кілька студентів проводять урок разом. Причому кожен з студентів проводить лише фрагмент уроку (повторення вивченого матеріалу, виклад нового матеріалу, закріплення, вступний інструктаж для самостійної графічної роботи).

Обладнання для такої гри буде таким:

- 1) натуральна наочність;
- 2) схематична наочність (плакати);
- 3) годинник;
- 4) план-конспект уроку;
- 5) підручник з креслення для учнів 8-9 класів;
- 6) шкільна дошка.

Ролі, що виконують студенти групи:

- 1) вчителі;
- 2) хронометристи;
- 3) експерти за якістю виконання;
- 4) ведучий-викладач або найкомпетентніший студент;
- 5) решта студентів – безпосередні учасники гри (учні).

Студенти (вчителі) по черзі проводять визначені етапи уроку. Хронометристи фіксують час, затрачений на проведення кожного етапу уроку по хвиликах, а також на виконання певних дій вчителя.

Коли є претензії до якості або часу виконання певних дій, ведучим ставиться додаткове запитання на теоретичне обґрунтування їх (воно не враховується хронометристами у час загальної роботи).

В кінці експерти проводять аналіз проведеного уроку за наступною схемою:

- організація роботи учнів (структура уроку, форми навчальної діяльності учнів);
- реалізація дидактичних принципів навчання;
- вибір раціональних методів навчання і прийомів навчання для досягнення визначених цілей уроку;

- вибір раціональних методичних прийомів активізації пізнавальної діяльності.

Таку ж гру можна проводити і у вигляді змагання. З цією метою визначається два уроки на різні теми. Два студенти проводять однакові фрагменти уроків (наприклад, етап викладу нового матеріалу). А далі ви за попередньою схемою. В кінці проводиться підсумок, визначається переможець.

Для проведення рольової педагогічної гри “Пробний урок з креслення” використовують розроблені раніше план-конспекти уроків, у які вносяться зміни і доповнення відповідно до мети аналогічної лабораторної роботи (цікаві факти, завдання, нетрадиційні елементи проведення уроків). Готуючись до демонстрування підготовленого уроку, добирають дидактичні матеріали. Проводячи урок студент аргументує доцільність вибраних ним методів, прийомів, засобів, досягнення цілей навчання, виховання і розвитку.

Ролі учасників гри: вчитель, учні, експерти.

Обладнання для такої гри: інструкції учасникам гри, натуральна наочність, схематична наочність, опорні таблиці для аналізу уроку, план-конспект уроку, шкільна дошка.

Відмінністю від попередньої гри у даному випадку є те, що студент – вчитель повністю проводить урок креслення згідно розробленого план-конспекту; студенти-учні поводять себе згідно інструкції; студенти-експерти фіксують хід уроку і проводять його аналіз. Крім того, кожен з експертів більш глибоко аналізує один з аспектів діяльності “вчителя” (на окремих етапах уроку). Викладач, як і у попередньому випадку здійснює загальне керівництво грою.

На заключному етапі “вчитель” проводить самоаналіз проведеного уроку, виступають експерти з аналізом дій студента у такій послідовності:

- оцінюється вірність визначення навчальної, виховної і розвиваючої мети уроку;
- визначається основний етап уроку і виходячи з цього встановлюється тип уроку, характеризується відповідність його типу поставленій меті, а також структури уроку типу;
- характеризується ступінь доцільності використаних методів та методичних прийомів навчання на кожному з етапів уроку, наочності та графічних завдань, рівень успішності вирішення завдань кожного етапу;
- визначаються недоліки та їх причини у досягненні навчально-виховних цілей уроку;
- формується загальна оцінка уроку: урок досяг, частково досяг або не досяг висунутих цілей і завдань;
- наводяться конкретні пропозиції щодо підвищення ефективності уроку.

По закінченні експерименту ми провели діагностування студентів за допомогою анкетування та бесід з ними. У процесі дослідження ми проводили також спостереження за майбутніми спеціалістами, метою яких було виявити вплив педагогічних ігор на формування у них професійних вмінь та здібностей.

Студентам ставились такі запитання:

1. Чи можете ви оцінити ефективність вашої роботи у процесі ділової гри у порівнянні із звичайними заняттями з методики вивчення креслення?
2. Чи впливають заняття у формі ділових педагогічних ігор на самоствердження вас як вчителя креслення?
3. Яким навичками методичної роботи з учнями ви рахуєте потрібно оволодіти на практичних і лабораторних роботах з методики вивчення креслення перед педагогічною практикою?

З аналізу відповідей студентів видно, що ділові педагогічні ігри дають великий ефект у порівнянні із звичайними методами тому, що тут відчувається більш вільна обстановка, відчутний життєвий зв'язок теорії і практики, знання мимовільно і міцніше сприймаються і запам'ятовуються. Вони розвивають у студентів впевненість у своїх діях, інтерес до предмету, проходить емоційно, допомагають перевірити свої здібності а також допомагають побачити методику вивчення креслення як науку і її практичне застосування.

Із спостережень за студентами під час проведення ділових ігор чітко видно, що у студентів у першу чергу потрібно формувати вміння володіти аудиторією та вміння знаходити контакт з класом на різних етапах уроку креслення.

На основі проведеного дослідження можна стверджувати, що:

1. Апробація і успішність проведення таких варіантів педагогічних ігор у педагогічній практиці підготовки студентів до вивчення креслення у загальноосвітній школі підтверджує правильність їх побудови і можливість використання на заняттях з методики вивчення креслення;
2. Включення ділових педагогічних ігор у навчальний процес підвищує активність студентів на заняттях з методики вивчення креслення;
3. У процесі використання таких ігор розвивається самостійність студентів, їх аналітичне мислення, відбувається психологічна адаптація до умов праці вчителя креслення;
4. Проведення ділових педагогічних ігор показує їх ефективність, лише у поєднанні з іншими традиційними методами навчання.

Проблема вдосконалення підготовки майбутніх вчителів креслення дуже об'ємна. Тому у нашому дослідженні ми розглянули лише окремі теоретичні і методичні питання даної проблеми, що підтверджує необхідність проведення наступних досліджень у цій області.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гриценко Л.О. Формування педагогічних понять в учнів 8-9 класів на уроках креслення. Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – К., 2004. – 18 с.
2. Педагогічна книга майстра виробничого навчання. / За ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Вища школа, 1992. – 312 с.
3. Сидоренко В.К. Графічна підготовка школярів: проблеми і завдання. // Трудова підготовка в закладах освіти України. – 1995. – №1 – С.32-33.
4. Щетина Н. Лабораторні роботи у практичній підготовці майбутніх учителів з методики креслення. // Трудова підготовка в закладах освіти України. – 2003. – №1 – С. 45-50.
5. Янцур М.С. Практикум з теорії і методики трудового й професійного навчання. Навч. посібник для студентів, вчителів та майстрів трудового і виробничого навчання. – Рівне: РДГУ, 2000. – 161с.
6. Активные методы трудовой подготовки школьников. Метод. рекомендации / Н.С. Янцур. В.Н. Ковалев, Я.А. Петров. – Ровно, РИОУП, 1991. – 88 с.

***Резюме.** Одним из направлений усовершенствования графической подготовки учащихся общеобразовательной школы является повышение уровня профессиональной подготовки будущих учителей черчения у высших учебных заведениях. Данная подготовка будет особенно эффективной при использовании на занятиях по методике обучению черчения дидактических игр.*

***Ключевые слова:** графическая подготовка, педагогические игры, ролевые игры, дидактические условия.*

***Summary.** One of the ways of improvement of secondary school student's training in graphic is the rise of the professional level of the teachers at higher educational establishments. Such training will be effective when didactic games are used at the lessons of methods of teaching drawing.*

***Key words:** graphic training, pedagogical games, role games, didactic conditions.*

Одержано редакцією 15.04.2004.

УДК: 378.174.004 М.М.КОЗЯР

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ГРАФІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ

***Резюме.** Сучасний рівень інформаційних технологій відкрив перед суспільством нові горизонти на полі освітньої діяльності вищої школи, та при цьому поставив і нові задачі. Рішення однієї із них – автор детально розглядає в даній статті.*

***Ключові слова:** інформаційні технології, комп'ютерна основа, графічна підготовка, електронний посібник, комп'ютерна навчально-демонстраційна програма.*

***Постановка проблеми.** У “Національній доктрині розвитку освіти України” серед пріоритетів державної політики передбачено впровадження сучасних педагогічних технологій, які забезпечують доступ до мережі високоякісних баз. Суттєві зміни, що відбулися останніми роками в галузі інформаційних технологій, її соціальне значення спонукають до радикальної модернізації навчально-виховного процесу в закладах освіти. Інформаційні системи і телекомунікації стають могутньою продуктивною і перетворюючою силою в суспільстві. У зв'язку з цим актуалізується вивчення та розв'язання проблема застосування сучасних інноваційних технологій в графічній підготовці студентів вищих навчальних закладів.*

***Наукове завдання дослідження** передбачає моделювання процесів управління графічною діяльністю студентів, що сприятиме формуванню стабільних графічних знань, вмінь та навичок. Графічна діяльність складається з графічної підготовки, яка забезпечує вивчення графічних дисциплін (нарисної геометрії, інженерної та комп'ютерної графіки, деталей машин, теорії машин та механізмів, машинознавства, трудового навчання і ін.), крім того, виконання креслень (креслень деталей, складальних одиниць, схем, графіків, ескізів і наочного зображення предметів та виробів). **Практичне завдання** полягає у створенні інноваційних методик навчання з використанням сучасних засобів передачі інформації на комп'ютерній основі.*

***Аналіз останніх досліджень.** Питання вдосконалення графічної підготовки студентів із застосування сучасних інноваційних технологій є досить складним і комплексним. Спроби його вирішення сьогодні наштовкуються на недооцінку ролі графічних дисциплін в гуманізації освіти та розвитку особистості. При цьому всі розуміють, що графічна підготовка вдосконалює політехнічну освіту фахівця, виступає важелем технічного прогресу. Тому на нашу думку педагогічному аспекту її вдосконалення на основі інформаційних технологій слід приділяти відповідну увагу.*

В сучасних умовах комп'ютер став виступати як необхідний та надійний засіб розв'язування багатьох навчальних та професійних задач, як знаряддя людської діяльності, застосування якого якісно змінює і збільшує можливості нагромадження і застосування знань, значно розширює межі пізнання. Він виступає не просто як додаток

ЗМІСТ

1. <i>Сіончук О.В.</i> Прогресивні освітянські ідеї XVII-XVIII століття в Києво-Могилянській академії.....	3
2. <i>Гордії Н.М.</i> Історичний погляд на дитячу літературу в педагогічній журналістиці другої половини XIX-початку XX століття	6
3. <i>Омельчук В.В.</i> Освітні ініціативи Тадеуша Чацького	9
4. <i>Тютюнник Л.І.</i> Теоретичні засади українознавчої роботи з дітьми	11
5. <i>Бондарик М.В.</i> За традиціями рідного краю	15
6. <i>Іванова Л.І.</i> Аналітико-синтетична діяльність молодших школярів на уроках читання	17
7. <i>Шутяк В. Г. , Шутяк О. Ф.</i> Інтеграція змісту навчального матеріалу в початкових класах	21
8. <i>Гоголь Н.В.</i> Емоційно-оцінна діяльність молодших школярів на уроках читання.....	25
9. <i>Хом'як І.М.</i> Методика експериментального навчання орфографії	30
10. <i>Антончук О.М.</i> Дидактичні основи вправ з орфографії у 5-7 класах.....	35
11. <i>Хоронджевський О.М.</i> Формування гігієнічної культури у школярів основної школи в процесі трудового навчання – запорука профілактики професійних захворювань	38
12. <i>Ващук О.В.</i> Система навчальних задач обробки табличної інформації при вивченні мови програмування Паскаль	41
13. <i>Корейчук М.П.</i> Педагогічні умови організації і керівництва шкільним інструментальним ансамблем.....	47
14. <i>Климчик Т.В.</i> Народно-пісенна творчість як засіб формування морально-духовних цінностей учнів на заняттях хорового колективу.....	50
15. <i>Бех М.І.</i> Спільна діяльність школи та вузу як педагогічна система формування у старшокласників образу Я-професіонал	52
16. <i>Перебудова В.І.</i> Активізація самостійної роботи майбутніх учителів трудового навчання при вивченні дисципліни „Основи стандартизації та управління якістю”.....	55
17. <i>Загородня Л.П.</i> Застосування методів активізації навчальної діяльності у процесі професійної підготовки майбутнього вихователя.....	58
18. <i>Янцур М.С.</i> Тестовий контроль рівня методичної і профорієнтаційної підготовки майбутніх учителів трудового навчання	60
19. <i>Голіяд І.С.</i> Дидактичний аналіз методичного забезпечення курсу креслення в закладах освіти України. 66	
20. <i>Кирильчук Ю.В.</i> Дослідження ефективності педагогічних ігор у підготовці вчителів креслення	71
21. <i>Козяр М.М.</i> Педагогічні аспекти застосування сучасних інноваційних технологій в графічній підготовці студентів	75
22. <i>Сингаївський Д.В.</i> Формування технічного стилю мислення шляхом забезпечення раціональної послідовності використання в педагогічному процесі навчальних творчих технічних задач	78
23. <i>Жигір В.І.</i> Проблеми організації педагогічної практики студентів	83
24. <i>Пальчевський С.</i> Сугестологічна майстерність соціального педагога	87
25. <i>Джура О.Ф.</i> Новизна педагогічної концепції Б.Л. Яворського через організуючі принципи концепції музичного твору	90
26. <i>Буцяк В.І.</i> Мотиваційно-спонукальний компонент стилевідповідної підготовки студентів-піаністів	94
27. <i>Турко Н.Є.</i> Використання інноваційних методів „Шкіл гри на бандурі” в підготовці вчителів музики	97
28. <i>Самалюк І.Й.</i> До питання про формування поліфонічного мислення студентів-баяністів	99
29. <i>Останчук М.М.</i> Про розробку спецкурсу „Українська фортепіанна культура XVII-XX століть” для студентів музичних факультетів вищих навчальних закладів	102
30. <i>Ярмак Т.М.</i> До проблеми формування в класі фортепіано навичок виконання поліфонічних творів Й.С. Баха	105
31. <i>Терлецький М.М.</i> Шляхи підвищення якості підготовки музиканта-духовика до його оркестрової діяльності	109
32. <i>Федоряк Л.М.</i> Развитие познавательной активности студентов в условиях применения современных информационных технологий	113
33. <i>Рябокони О.</i> Оптимізація неперервної іншомовної самопідготовки менеджерів зовнішньо економічної діяльності як актуальна проблема лінгводидактичної теорії і практики.....	116
34. <i>Коломієць М.Б.</i> Престиж професії вчителя в сучасних умовах	121
35. <i>Харламенко В.Б.</i> Використання вчителями трудового навчання освітніх технологій – основа для розвитку творчої особистості учня.	124
Відомості про авторів	128

Наукове видання

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в
закладах освіти

Збірник наукових праць

НАУКОВІ ЗАПИСКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Випуск 28

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Технічний редактор Курченко Н.Б.

Комп'ютерна верстка Хомяк О.Л.

Здано до набору 20.04.2004 р. Підписано до друку 30.04.2004 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 19,75. Обл. вид. арк. 20,05. Замовлення № 32/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і трудової підготовки (к. 98,
тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59   **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах
освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського
державного гуманітарного університету. Випуск 28. — Рівне: РДГУ, 2004.
— 132 с.**

ISBN 966 — 7281 — 07 — 9.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20